

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Наукова бібліотека РДГУ

*Серія «Електронна бібліотека»
«Класики педагогіки»*

Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця

Бібліографічний покажчик

Рівне – 2017

УДК 016:37
П 24

Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця : бібліогр. покажч. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ гуманіт. ун-т, Наук. б-ка ; уклад. : С. Н. Грипич, Л. В. Ковальчук, Н. М. Гуменюк. – Рівне : РДГУ, 2017. – 45 с. – (Серія «Електронна бібліотека»; блок «Класики педагогіки»).

Відповідальний за випуск: **С. Н. Грипич** – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ.

Укладачі: **С. Н. Грипич** – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ;

Л. В. Ковальчук – зав. інформаційно-
бібліографічним відділом
наукової бібліотеки РДГУ;

Н. М. Гуменюк – провідний редактор
наукової бібліотеки РДГУ.

Бібліографічний покажчик вміщує описи документальних джерел із фондів наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, що експонувалися на віртуальній книжково-інформаційній виставці «**Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця**».

Рекомендовано до друку методичною радою наукової бібліотеки РДГУ.
(Протокол № 9 від 19.10.2017 р.)

© Наукова бібліотека РДГУ, 2017 р.
м. Рівне, вул. Пластова, 31
www.rshu.edu.ua/library
library.rshu@gmail.com

Передмова

*Людина залишає себе
насамперед у людині. У цьому
наше безсмертя. У цьому
найвище щастя і сенс життя...*

В. О. Сухомлинський

В історії вітчизняної та світової педагогічної науки Василь Олександрович Сухомлинський займає визначне місце як видатний педагог, гуманіст, мислитель. Будучи послідовником відомих педагогів минулого, він створив власну, самобутню, оригінальну систему освіти, навчання і виховання дітей, яким віддав свої знання, розум, почуття, серце.

В. О. Сухомлинський народився 28 вересня 1918 року в селі Василівці Онufріївського району Кіровоградської області у незаможній сім'ї. Після закінчення Василівської семирічної школи у 1933 році Василь Сухомлинський вступив на підготовчі курси при Кременчуцькому педагогічному інституті та незабаром став студентом факультету мови і літератури.

17-річним юнаком він розпочинає практичну педагогічну діяльність, викладаючи українську мову і літературу в рідному селі. Свою педагогічну освіту продовжив у 1936 році в Полтавському педагогічному інституті (заочний відділ), де здобув кваліфікацію вчителя української мови і літератури.

У 1948 році Василь Сухомлинський став директором Павлівської школи. А вже у 1955 році в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка успішно захистив кандидатську дисертацію за темою «Директор школи – керівник навчально-виховної роботи».

В. О. Сухомлинський був сином своєї доби, але, на жаль, не всі з його сучасників змогли піднятися до розуміння й осягнення істинного сенсу сповідуваних ним гуманістичних ідеалів.

Життєвий і творчий шлях В. О. Сухомлинського – одна з найяскравіших сторінок у загальнолюдській книзі світочів гуманістичної педагогіки. Ще за життя його називали історичною постаттю, класиком педагогіки і ставили в один ряд з К. Д. Ушинським і А. С. Макаренком. Усього себе він подвижницьки віддав дітям, школі. Справі навчання, виховання, гармонійного розвитку гуманної особистості Василь Олександрович присвятив багато самовідданої і титанічної праці, сумлінних турбот, зусиль волі та інтелектуальної енергії.

В. О. Сухомлинський створив психолого-педагогічну систему, в якій усе зосереджено навколо дитини-людини. Це надзвичайно потужна і напрочуд гуманістична педагогіка, побудована на утвердженні тієї філософської істини, що освіта, виховання й розвиток людини – це передусім утвердження гармонії розуму і серця, де все-таки серцю, за образним висловлюванням Василя Олександровича, належить найніжніша і найтонша мелодія.

В. Сухомлинський є автором відомих педагогічних праць: «Серце віддаю дітям», «Народження громадянина», «Як виховати справжню людину», «Павлівська середня школа», «Сто порад учителеві», «Батьківська педагогіка» та багато ін. Загалом було видано 41 монографію, понад 600 наукових статей і близько 1200 оповідань та казок для дітей.

Багатогранна творча спадщина В. О. Сухомлинського дедалі більше привертає до себе увагу науковців, учителів,

письменників, журналістів, митців, оскільки подальше функціонування національної системи освіти й виховання потребує залучення всього найціннішого з вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Вітчизняні та зарубіжні вчені вже немало зробили для дослідження, висвітлення і творчого застосування педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського. Свідчення цього – значна кількість наукових і художньо-публіцистичних праць, присвячених різноманітним сферам діяльності вченого.

Педагогіка В. О. Сухомлинського – це педагогіка серця, дитиноцентризму і толерантності, в основі якої – необхідність наблизити процес освіти, навчання і виховання до глибинного внутрішнього духовного світу конкретної дитини. Тому таку надзвичайно велику увагу вчений приділяє гуманній взаємодії вчителя з учнями, найважливішій складовій його педагогічної майстерності та творчості.

Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету пропонує користувачам бібліографічний покажчик **«Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця»** (серії «Електронна бібліотека», блок «Класики педагогіки»).

Бібліографічний покажчик містить інформацію про видання, що знаходяться у фондах наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, серед яких публікації праць В. С. Сухомлинського, література про його життя, діяльність, педагогічну спадщину.

Покажчик містить наступні розділи:

1. Твори видатного українського педагога В. О. Сухомлинського:

1.1. Педагогічні праці.

1.2. Художньо-літературна спадщина.

2. В. О. Сухомлинський – видатний педагог минулого та сучасності:

2.1. Життєвий шлях та педагогічна діяльність В. О. Сухомлинського.

2.2. Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського – концептуальна основа особистісно-орієнтованого підходу до виховання та навчання.

2.3. Актуалізація ідей В. О. Сухомлинського у діяльності вчителя.

3. Інтернет – посилання.

Для зручного й ефективного користування виданням створено покажчик авторів праць, що увійшли до перерахованих розділів.

Бібліографічний покажчик рекомендовано науковим працівникам, викладачам, студентам, усім, хто цікавиться життям та творчістю видатного педагога В. О. Сухомлинського.

Література, яка відображена в бібліографічному покажчику, експонується однойменною віртуальною виставкою на веб-сайті наукової бібліотеки РДГУ – <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/774-ushinskij>

1. Твори видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського

1.1. Педагогічні праці

1. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1976. – 654 с.

До першого тому входять твори «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості», «Духовний світ школяра» та «Методика виховання колективу». В них висвітлено теоретичні й практичні проблеми педагогіки. У другому томі вміщено праці «Як виховати справжню людину» та «Сто порад учителям». Твори, що ввійшли до третього тому, є своєю трилогією, в якій порушуються проблеми виховання дітей, підлітків і юнаків: «Серце віддаю дітям», «Народження громадянина», «Листи до сина». У четвертому томі у творах «Пависька середня школа» і «Розмова з молодим директором» узагальнено досвід навчально-виховної роботи в середній школі. До п'ятого тому ввійшли педагогічні статті автора, які були надруковані в періодичній пресі у 1952–1970 роках. У статтях розглядаються проблеми виховання і навчання учнів.

2. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения : в 3 т. / В. А. Сухомлинский. – М. : Педагогика, 1979-1981.

У вибраних творах перед читачем постає постать видатного педагога світового рівня, педагогічна спадщина якого може використовуватися в сучасній практиці виховання та навчання молодого покоління. До першої книги ввійшли найважливіші праці «Сердце отдаю детям» та «Рождение гражданина». До другого тому ввійшла найвідоміша праця Василя Олександровича Сухомлинського «Павлышская средняя школа: обобщение опыта учебно-воспитательной работы в сельской средней школе». Третій том містить «Разговор с молодым директором школы», «Мудрая власть коллектива», а також статті присвячені сімейному вихованню.

3. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1978. – 263 с.

Книга присвячена дослідженню поглядів видатного педагога В. О. Сухомлинського щодо сімейного виховання. Висвітлюються актуальні проблеми виховання дітей у сім'ї, питання спільної роботи школи, сім'ї та громадськості.

4. Сухомлинский В. А. Как воспитать настоящего человека / В. А. Сухомлинский. – М. : Педагогика, 1990. – 286 с.

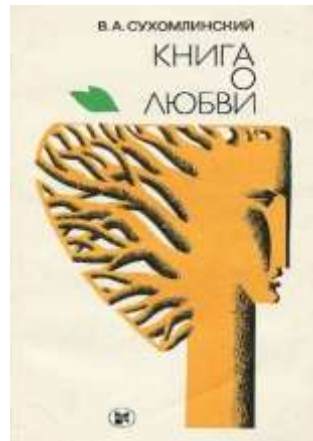

Проблему морального виховання Василь Олександрович Сухомлинський вважав найголовнішою в роботі школи. У книгу включені бесіди про виховання патріотизму, ідейності, громадянськості, любові до близьких та природи.

5. Сухомлинский В. А. Книга о любви / В. А. Сухомлинский. – М. : Мол. гвардия, 1983. – 191 с.

Книга висвітлює проблеми любові, що пов'язані з її актуальними соціальними та ідеологічними питаннями, з актуальними педагогічними проблемами, з необхідністю формування активної життєвої позиції молодого людини.

6. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1971. – 208 с.

Талановитий педагог Василь Олександрович Сухомлинський, який присвятив благородній справі навчання і вихованню учнівської молоді понад 30 років свого життя, виклав у книжці думки й переконання, що склалися в нього на основі тривалого вивчення і глибокого аналізу та теоретичного осмислення навчально-виховної роботи в школі, порушив ряд педагогічних проблем та зробив спробу розкрити їх.

7. Сухомлинський В. О. Моральні заповіді дитинства і юності / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1966. – 232 с.

Книга присвячена проблемі формування життєвих переконань, рис характеру підростаючого покоління. Автор книги пропонує читачеві моральні правила-заповіді у вигляді прямого звертання до учнів і після кожного правила розкриває відповідну методику виховної роботи та досвід колективу загальноосвітнього навчального закладу.

8. Сухомлинский В. А. Мудрая власть коллектива (методика воспитания коллектива) / В.А. Сухомлинский. – М. : Мол. гвардия, 1975. – 270 с.

Автор книги розкриває педагогічні таємниці виховання дітей та молоді, вплив шкільного колективу на формування духовного та морального виховання підростаючого покоління.

9. Сухомлинский В. А. Мудрость родительской любви / В. А. Сухомлинский. – М. : Мол. гвардия, 1988. – 304 с.

Книга містить твори з педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського, відомого педагога, подвижника, який присвятив своє життя вихованню людини. Сім'я – основа всього людського і основа нашого суспільства. Сімейна педагогіка завжди хвилювала В. О. Сухомлинського, який не відділяв шкільне виховання від сімейного і вважав, що «немає складнішої мудрості, ніж батьківська і материнська мудрість вихователів людини». Як виховати справжню людину – ось головне питання його творчості.

10. Сухомлинский В. А. Об умственном воспитании / В. А. Сухомлинский. – Киев : Рад. шк., 1983. – 205 с.

У книзі видатного українського педагога зібрано і систематизовано матеріал з основних праць про проблеми розумового виховання підростаючого покоління.

11. Сухомлинский В. А. О воспитании / В. А. Сухомлинский. – 4-е изд. – М. : Политиздат, 1982. – 270 с.

Ця книга складена незвично: по сторінці, по абзацу, по рядку тут зібрані уривки з численних книг і статей В. О. Сухомлинського. Читач має можливість познайомитися з його думками про виховання дітей в сім'ї та школі, про формування моральності.

12. Сухомлинский В. А. Павлышская средняя школа: обобщение опыта учебно-воспитательной работы в сельской средней школе / В. А. Сухомлинский. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1979. – 396 с.

Розкрито досвід роботи Павлівської школи як живильного джерела духовності, що ґрунтується на гуманістичних ідеях Василя Олександровича Сухомлинського з розвитку творчої особистості.

13. Сухомлинский В. А. Письма к сыну : книга для учащихся / В. А. Сухомлинский. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1987. – 120 с.

У книзі «Письма к сыну» талановитий педагог Василь Олександрович Сухомлинський веде розмову про високий громадянський обов'язок, моральність, розпочату ним у книгах «Сердце отдаю детям», «Рождение гражданина». Обравши жанр батьківського повчання, автор звертається до всієї молоді, яка обирає свій життєвий шлях.

14. Сухомлинский В. А. Потребность человека в человеке / В. А. Сухомлинский. – 2-е изд. – М., 1981. – 93 с.

Ця книга складена з висловів вченого-педагога В. О. Сухомлинського, з яких читач отримає уявлення про педагогічні концепції директора сільської середньої школи, познайомиться з його думками про формування моральності.

15. Сухомлинский В. А. Родина в сердце / В. А. Сухомлинский. – М. : Мол. гвардия, 1978. – 175 с.

В основу книги покладено проблему виховання людини-громадянина, людини-патріота своєї Батьківщини, свого народу, його культури, формування у дитини любові до рідної природи, своїх батьків.

16. Сухомлинский В. А. Рождение гражданина / В. А. Сухомлинский. – М. : Мол. гвардия, 1971. – 336 с.

У книзі розкрито проблему громадянського виховання дітей, формування в них національної самосвідомості, патріотичних поглядів і переконань, любові до Батьківщини.

17. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1988. – 284 с.

У книзі висвітлюються питання організації навчального процесу в школі та керівництва ним. Автор, видатний український педагог, ділиться з молодими керівниками шкіл досвідом роботи, своїми думками про виховання і навчання учнів, розкриває особливості творчої праці учителя, педагогічного колективу.

18. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – Киев : Рад. шк., 1972. – 243 с.

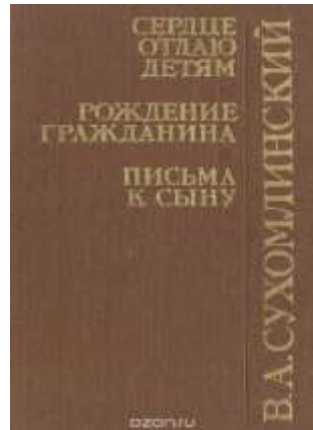

В. О. Сухомлинський знайомить читача з тим, як упродовж кількох років, з того дня, коли маленька людина вперше переступає шкільний поріг, до закінчення початкової школи, він вводив своїх вихованців у світ пізнання довілля дійсності, допомагав оволодівати знаннями, будив розумові здібності та благородні почуття.

19. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям. Рождение гражданина. Письма к сыну / В. А. Сухомлинский. – Киев : Рад. шк., 1985. – 557 с.

У книгу увійшли широко відомі твори Василя Олександровича Сухомлинського – «Сердце отдаю детям», «Рождение гражданина», «Письма к сыну». Назви творів, що увійшли до книги, тематично пов'язані між собою і складають своєрідну трилогію, в якій автор порушує актуальні проблеми виховання дитини, підлітка, юнака.

20. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1988. – 304 с.

У книзі подаються поради з питань організації, змісту, форм, методів і прийомів навчально-виховної роботи, самовиховання учнів, формування та виховання громадянського обов'язку.

21. Сухомлинский В. А. Хрестоматия по этике / В. А. Сухомлинский. – М. : Педагогика, 1990. – 303 с.

Книга містить оригінальні твори: розповіді, новели, притчі, написані В. О. Сухомлинським. Вони можуть бути використані вчителями та батьками для проведення етичних бесід з дітьми про добро і зло, працьовитість, любов до близьких, про ставлення до товаришів.

22. Сухомлинський В. О. Шлях до серця дитини / В. О. Сухомлинський. – Київ : Молодь, 1963. – 91 с.

Відомий педагог Василь Олександрович Сухомлинський, на багатьох прикладах із своєї багаторічної педагогічної практики показує, як вихователь шукає і знаходить стежку до серця своїх вихованців, як, здавалось би, безнадійні учні виростають справжніми людьми, гідними своєї Батьківщини.

1.2. Художньо-літературна спадщина В. Сухомлинського

23. Сухомлинський В. О. Вічна тополя: Казки. Оповідання. Етюди / В. О. Сухомлинський. – Київ : Генеза, 2004. – 272 с.

Збірка «Вічна тополя» Василя Олександровича Сухомлинського є продовженням посмертних публікацій літературної спадщини видатного педагога, ім'я якого широко відоме в Україні та поза її межами.

24. Сухомлинський В. О. Вогнегривий коник : казки, притчі, оповідання / В. О. Сухомлинський. – 2-ге вид., стер. – Київ : Вікар, 2008. – 200 с.

Ця книга – збірка мудрих і повчальних казок, оповідань, притч, новел, написаних для дітей педагогом і письменником Василем Сухомлинським.

25. Сухомлинський В. О. Гаряча квітка : оповідання та казки для молодшого шкільного віку / В. О. Сухомлинський. – Київ : Веселка, 1978. – 103 с.

До книжки увійшли невеликі оповідання видатного педагога і письменника, про те, як діти відкривають для себе навколишній світ, про взаємовідносини між дітьми, про доброту і чуйність, а також повчальні казки про природу.

26. Сухомлинський В. О. Казки Школи під Голубим Небом / В. О. Сухомлинський. – Київ : Освіта, 1991. – 191 с.

Книга знайомить з творчою спадщиною Василя Олександровича Сухомлинського, а саме цікавими оповіданнями і казками, що зароджують у дитячій душі високі моральні, гуманістичні почуття – любов до батьків, повагу до людей похилого віку, милосердя до немічних.

27. Сухомлинский В. А. Поющее перышко. Рассказы и сказки / В. А. Сухомлинский. – М. : Дет. лит., 1974. – 32 с.

У книзі опубліковано казки та оповідання видатного громадського діяча і педагога В. О. Сухомлинського для дітей молодшого шкільного віку.

2. В. О. Сухомлинський – видатний педагог минулого та сучасності

2.1. Життєвий шлях та педагогічна діяльність В. О. Сухомлинського

28. Антонєць М. Я. Педагогічна симфонія любові до дитини у творчій спадщині Василя Сухомлинського / М. Я. Антонєць // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 2. – С. 6–15.

Стаття висвітлює життєвий і творчий шлях відомого педагога Василя Олександровича Сухомлинського, проаналізовано його педагогічну систему. Особливу увагу заслуговує ґрунтовний аналіз найвідоміших його праць: «Серце віддаю дітям» «Сто порад учителям», «Як виховати справжню людину» та ін., що відображають досвід творчого застосування педагогічних ідей в теорії та практиці виховання та навчання.

29. Василь Олександрович Сухомлинський (1918–1970) // Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підручник / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова, Л. Л. Безобразова та ін. – Київ : Професіонал, 2004. – С. 542–570.

У підручнику розкрито зміст курсу педагогіки в закладах вищої педагогічної освіти, висвітлено творчу спадщину 22 видатних українських педагогів. В історичній ретроспективі розглянуто життєвий та педагогічний шлях В. О. Сухомлинського, його теоретичний доробок і практичний досвід у навчанні та вихованні дітей.

30. Василь Олександрович Сухомлинський (1918–1970) // Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів : у 2 кн. Кн. 2. ХХ століття / О. В. Сухомлинська, Н. Б. Антонєць, Л. Д. Березівська та ін. – Київ : Либідь, 2005. – С. 380–387.

До навчального посібника ввійшли праці видатних українських педагогів ХХ ст. Один із розділів навчального посібника присвячений життєвій та творчій діяльності педагога світового рівня Василя Олександровича Сухомлинського, адже без його творчості не можна уявити сучасної гуманної педагогіки.

31. Заволока С. П. Спогади про Сухомлинського / С. П. Заволока. – Київ : Рад. шк., 1990. – 223 с.

Книга присвячена життю та педагогічній діяльності видатного педагога, народного вчителя В. О. Сухомлинського. Автор розповідає, як жив, трудився, спілкувався з людьми, любив, навчав і виховував дітей, як своєю працею утверджував нове, прогресивне в педагогіці.

32. Заліток Л. М. В. О. Сухомлинський. Біобібліографія: 2008–2013 рр.: біобібліогр. покажч. / НАПН України, Укр. асоц. В. Сухомлинського, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд. Л. М. Заліток. – Вінниця : Вид-во «Нілан-ЛТД», 2014. – 255 с. – (Видатні педагоги світу ; вип. 10).

Біобібліографічний покажчик серії «Видатні педагоги світу» присвячений Василю Олександровичу Сухомлинському, видатному українському педагогу-гуманісту. У виданні представлено бібліографію праць В. О. Сухомлинського та дослідження науковців, які присвячені життю й діяльності вченого.

33. Кравець В. П. Василь Олександрович Сухомлинський (1918–1970) // Хрестоматія з української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський : навч. посіб. / В. П. Кравець, О. І. Мешко. – Київ : Грамота, 2008. – С. 505–749.

До хрестоматії ввійшли найвідоміші праці видатних українських педагогів ХХ ст. Окремий розділ присвячено творчій спадщині Василя Олександровича Сухомлинського – засновника гуманістичної новаторської педагогіки. Хрестоматія вміщує тексти із найважливіших творів педагога.

34. Любар О. О. Видатний український педагог В. О. Сухомлинський // Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2006. – С. 494–513.

У навчальному посібнику на системній основі подається аналіз становлення і розвитку автентичної педагогічної думки, українського шкільництва, національної освіти, народних традицій родинно-шкільного і громадянського виховання дітей та молоді на теренах України з найдавніших часів до сучасності. Окремим розділом висвітлено життєвий шлях, педагогічну діяльність видатного педагога В. Сухомлинського.

35. Савченко О. Я. Європейська педагогіка і Василь Сухомлинський як сучасний педагог-гуманіст / О. Я. Савченко, М. Я. Антонєць. – Київ, 1993. – 104 с.

Книга розкриває життєвий та педагогічний шлях Василя Олександровича Сухомлинського.

36. Сухомлинська О. В. В. О. Сухомлинський у роздумах сучасних українських педагогів : монографія / О. В. Сухомлинська, О. Я. Савченко, І. Д. Бєх та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2012. – 503 с.

До монографії увійшли статті українських науковців і учителів-практиків, написані й опубліковані у різних виданнях за останні 15 років. Вони присвячені педагогічним ідеям та діяльності видатного українського мислителя Василя Олександровича Сухомлинського. У статтях висвітлюються різні аспекти творчої спадщини педагога: проблеми освіти, виховання і розвитку особистості дитини, дидактики, рідномовної освіти, творчості вчителя, значення освітньо-виховного середовища.

2.2. Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно-орієнтованого підходу до виховання та навчання

37. Антонець М. Василь Сухомлинський: Батьківщина – це твоє рідне слово / М. Антонець // Рідна шк. – 2016. – № 11–12. – С. 40–44.

У статті висвітлено погляди В. О. Сухомлинського на роль рідного слова у патріотичному вихованні дітей і молоді. Стверджується актуальність та науково-практична затребуваність ідей В. О. Сухомлинського з означеної проблеми для розвитку сучасної освіти і педагогічної науки.

38. Артемова Л. В. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського // Історія педагогіки України : підруч. / Л. В. Артемова. – Київ : Либідь, 2006. – С. 337–344.

У підручнику викладене сучасне бачення шляхів становлення та розвитку виховання й освіти на теренах України від найдавніших часів. На сторінках підручника розглянуто оригінальні методи, прийоми, форми навчання та виховання відомого педагога Василя Олександровича Сухомлинського, що спрямовані на розвиток творчих, розумових здібностей дітей.

39. Батрун І. В. Сухомлинський про життєві орієнтації шкільної молоді / І. В. Батрун // Пед. майстерня. – 2015. – № 9. – С. 31–36.

У статті описано ставлення особистості до свого майбутнього життя, формування мети життя як певного ідеалу. В. О. Сухомлинський був глибоко переконаний, що знання про людину, її індивідуальний внутрішній світ, самобутнє сприйняття себе й усього того, що навколо відбувається, – невід’ємна частина цілісної наукової картини світу, без якої не може сформуватися повноцінна людина.

40. Беднарська А. А. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського щодо естетичного виховання: актуалізація досвіду / А. А. Беднарська // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 1. – С. 181–189.

У статті обґрунтовуються методологічні підходи, принципи, методи та форми роботи щодо естетичного виховання молодших школярів у творчій спадщині Василя Олександровича Сухомлинського.

41. Березівська Л. Василь Сухомлинський про джерела формування в школярів патріотичних почуттів / Л. Березівська // Рідна шк. – 2016. – № 7. – С. 3–7.

У статті на основі аналізу педагогічних праць В. О. Сухомлинського розкрито його ідеї стосовно джерел формування патріотичних почуттів школярів.

42. Бондар Л. Диференційований підхід до організації навчальної діяльності молодших школярів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / Л. Бондар // Рідна шк. – 2015. – № 5–6. – С. 13–16.

У статті висвітлюються теоретично обґрунтовані й перевірені практикою ідеї В. Сухомлинського з питань диференційованого підходу до організації навчальної діяльності молодших школярів з погляду їх співзвучності завданням, що поставили перед сучасною системою початкової освіти як першорядні. Наголошується на індивідуальному підході до кожного учня.

43. Вороніна Т. Вихувати любов'ю: за спадщиною В. Сухомлинського / Т. Вороніна, Т. Науменко. – Київ, 2004. – 128 с.

Книга є результатом педагогічного пошуку та ідей, сучасних підходів до використання спадщини Василя Олександровича Сухомлинського у навчально-виховному процесі.

44. Гіщинський В. Б. Патріотизм – сплав почуттів і думки, розуму і серця / В. Б. Гіщинський // Пед. майстерня. – 2016. – № 3. – С. 27–31.

У статті розглянуто погляди відомого педагога Василя Олександровича Сухомлинського на краєзнавство як складову патріотичного виховання підростаючого покоління.

45. Гоман Т. В. Педагогіка В. О. Сухомлинського – це педагогіка серця / Т. В. Гоман // Світ виховання. – 2015. – № 1. – С. 38–39.

У статті подані педагогічні ідеї та практичний досвід Василя Олександровича Сухомлинського у навчально-виховному процесі.

46. Єремейчук В. І. Розвиток В. О. Сухомлинським індивідуалізованого підходу до важких дітей / В. І. Єремейчук // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 1. – С. 192–198.

У статті висвітлено характерні риси педагогічної толерантності Василя Олександровича Сухомлинського як однієї з ключових ознак розробленої ним педагогічної етики та підґрунтя ефективного здійснення індивідуалізованого підходу до учнів.

47. Кіндрат В. К. Найскладніша творчість – виховання патріота (на основі матеріалів педагогічної спадщини Василя Сухомлинського) : монографія / В. К. Кіндрат. – Рівне : РДГУ, 2002. – 164 с.

Розкрита сутність поняття «патріотизм» та його генезис в історії педагогіки. Детально проаналізовано становлення поглядів В. О. Сухомлинського на духовність та патріотичне виховання, розкрито специфіку розуміння даних термінів.

48. Левківський М. В. Педагогічна система В. Сухомлинського // Історія педагогіки : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / М. В. Левківський. – 3-тє вид., перероб. та допов. – Київ : Центр навч. л-ри, 2008. – С. 302–314.

Матеріали навчального посібника вміщують напрацювання з історії освіти й виховання з позицій соціокультурного підходу у відповідності до навчальної програми «Історія педагогіки» для ВНЗ. Окремим розділом розглянуто педагогічну систему Василя Сухомлинського, а саме ідеї навчання й виховання дітей б-річного віку, формування гуманної особистості, морально-трудове виховання школярів, етнічні засади родинного виховання та становлення вчителя-вихователя.

49. Нагорна О. Формування екологічної свідомості молодших школярів на літературній спадщині В. О. Сухомлинського / О. Нагорна // Почат. шк. – 2016. – № 9. – С. 32–36.

У статті висвітлено важливу проблему, що турбує людство – екологічну. Розглянуто особливості формування екологічної свідомості та екологічної культури молодших школярів засобами літературної спадщини В. О. Сухомлинського.

50. Петренко О. Б. Проблема статевої соціалізації особистості у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського : монографія / О. Б. Петренко. – Рівне : Вид. Олег Зень, 2008. – 191 с.

На сторінках монографії професор Рівненського державного гуманітарного університету Петренко Оксана Борисівна аналізує погляди видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського на проблему статевої соціалізації особистості.

51. Петрук Л. П. Народні традиції як засіб соціалізації особистості у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / Л. П. Петрук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне: РДГУ, 2016. – Вип. 13 (56), ч. I. – С. 69–71.

У статті розкрито соціально-педагогічну спрямованість народних традицій та їх вплив на процес соціалізації особистості в контексті педагогічної спадщини Василя Олександровича Сухомлинського.

52. Пожарська Л. В. Гуманістичні погляди В. О. Сухомлинського / Л. В. Пожарська // Пед. майстерня. – 2015. – № 2. – С. 36–38 ; № 3. – С. 43–47.

Автор статті висвітлює методіку гуманістичного виховання Василя Сухомлинського, методи, прийоми впливу на вихованців, майстерність спілкування вчителя з учнями.

53. Поніманська Т. І. Теоретико-методичні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку : монографія / Т. І. Поніманська. – Рівне : РДГУ, 2006. – 363 с.

У монографії обґрунтовано філософські, психологічні, історико-педагогічні засади гуманістичного виховання; у контексті сучасної концепції дитинства представлено систему гуманістичного виховання дітей дошкільного віку; запропоновано сучасні програми підготовки студентів до гуманістичного виховання. На сторінках монографії професор Рівненського державного гуманітарного університету

Т. І. Поніманська висвітлює цілісну систему гуманістичного виховання В. О. Сухомлинського.

54. Родничанин Е. Г. Гуманист. Мыслитель. Педагог: об идеалах В. А. Сухомлинского / Е. Г. Родничанин, И. А. Зязюн. – М. : Педагогика, 1991. – 112 с.

У книзі висвітлено педагогічні погляди українського педагога, мислителя і гуманіста В. О. Сухомлинського. В основі його педагогічної системи – гуманістичний ідеал формування передових суспільних відносин, втілення якого потребує виховання у школярів високої свідомості, вміння і бажання бути справжніми громадянами.

55. Титаренко Л. Ідея педагога-гуманіста в сучасній початковій школі / Л. Титаренко // Почат. шк. – 2015. – № 9. – С. 5–9.

У статті висвітлено педагогічні ідеї Василя Олександровича Сухомлинського у навчально-виховному процесі сучасної школи.

56. Ткачук Г. Технології формування зв'язного мовлення молодших школярів засобами художніх творів В. О. Сухомлинського / Г. Ткачук // Почат. шк. – 2015. – № 10. – С. 12–15.

У статті розглянуто найважливіші технології впливу на дитину засобами художніх творів В. О. Сухомлинського. Обґрунтовано, що під впливом художнього слова збагачується словник школяра, розвивається образність мовлення, поетичний слух, мовленнєво-творча діяльність, відбувається формування естетичних і моральних понять.

57. Федяєва В. Л. «Вітчизна – святиня серця і думки...» / В. Л. Федяєва // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2016. – Вип. 4. – С. 7–16.

Статтю присвячено розгляду патріотичного виховання молоді як першочергово завдання розвитку та функціонування освітньої системи в Україні крізь призму спадщини Василя Олександровича Сухомлинського.

2.3. Актуалізація ідей В. О. Сухомлинського у діяльності вчителя

58. Антонєць М. Я. Проблеми діяльності вчителя у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського : монографія / М. Я. Антонєць. – 5-те вид., допов. – Київ : Четверта хвиля, 2012. – 223 с.

У монографії розкриваються проблеми становлення Василя Сухомлинського як педагога-гуманіста. Розглянуто форми і методи шкільного навчання, процес оцінювання навчальних досягнень учнів, визначено особливості педагогічної творчості і майстерності вчителя.

59. Бєх І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бєх. – Київ : Академвидав, 2009. – 246 с.

У педагогічній практиці непересічну роль відіграють знання педагогом глибоких емоційних процесів, на основі яких формується морально-духовна структура особистості. Зразком такого підходу до побудови процесу виховання слугують педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського, що висвітлені у навчальному посібнику.

60. Кальчук М. Виховання культури потреб особистості у сучасній школі / М. Кальчук // Почат. шк. – 2016. – № 3. – С. 10–13.

У статті висвітлено педагогічний досвід В. О. Сухомлинського, визначено форми роботи вчителя у вихованні культури потреб особистості у сучасній школі.

61. Олійник О. І. Психолого-педагогічні основи вчительської любові / О. І. Олійник // Імідж сучасного педагога. – 2016. – № 2. – С. 45–48.

У статті розглянуто проблему вчительської любові у творах видатного педагога Василя Олександровича Сухомлинського.

62. Сухомлинська О. В. В. О. Сухомлинський про життєві (вітальні) потреби дітей: піклування і захист / О. В. Сухомлинська // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2016. – Вип. 3. – С. 6–15.

У статті виокремлено життєві потреби зростаючої особистості як такі, що мають педагогічні аспекти та виховне підґрунтя. Розглянуто життєві потреби школярів крізь призму творчої спадщини В. О. Сухомлинського.

Інтернет – посилання

«Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця» (1918-1970) [Електронний ресурс] : вірт. вист. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Наук. б-ка. – Рівне, 2017. – Режим доступу: <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki>. – Загол. з екрана.

Вислови В. О. Сухомлинського : відеоматеріал підготовлений науковою бібліотекою РДГУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/34-zagalnyj-rozdil/837-videomateriali-ta-tsitati-v-o-sukhomlinskogo>

Відеофільм «Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця» (1918–1970) підготовлений Науковою бібліотекою РДГУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/34-zagalnyj-rozdil/799-videofilm-naukovoji-biblioteki-rdgu>

Життєва та педагогічна діяльність В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/34-zagalnyj-rozdil/790-internet-videomateriali>

Показчик авторів

Антонець М. Я.	28, 35, 37, 58
Антонець Н. Б.	30, 36
Артемова Л. В.	38
Бардінова В. Д.	29
Батрун І. В.	39
Беднарська А. А.	40
Безобразова Л. Л.	29
Березівська Л. Д.	30, 41
Бех І. Д.	36, 59
Бойко А. М.	29
Бондар Л.	42
Вороніна Т.	43
Гіщинський В. Б.	44
Гоман Т. В.	45
Єрмейчук В. І.	46
Заволока С. П.	31
Заліток Л. М.	32
Зязюн І. А.	54
Кальчук М.	60
Кіндрат В. К.	47
Кравець В. П.	33
Левківський М. В.	48
Любар О. О.	34
Мешко О. І.	33
Нагорна О.	49
Науменко Т.	57
Олійник О. І.	61
Петренко О. Б.	50
Петрук Л. П.	51

Пожарська Л. В.	52
Поніманська Т. І.	53
Родничанин Е. Г.	54
Савченко О. Я.	35, 36
Стельмахович М. Г.	34
Сухомлинська О. В.	30, 36, 62
Сухомлинський В. О. (Сухомлинський В. А.)	1-27
Титаренко Л.	55
Ткачук Г.	56
Федоренко Д. Т.	34
Федяєва В. Л.	57

Зміст

Передмова.....	3
1. Твори видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського	7
1.1. Педагогічні праці.....	7
1.2. Художньо-літературна спадщина В. Сухомлинського	19
2. В. О. Сухомлинський – видатний педагог минулого та сучасності	22
2.1. Життєвий шлях та педагогічна діяльність В. О. Сухомлинського	22
2.2. Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно-орієнтованого підходу до виховання та навчання	27
2.3. Актуалізація ідей В. О. Сухомлинського у діяльності вчителя.....	38
Інтернет – посилання.....	41
Показчик авторів.....	42

Бібліографічний покажчик

«Педагогіка В. Сухомлинського – педагогіка серця»

*Серія «Електронна бібліотека»
«Класики педагогіки»*

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ.

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ;

Л. В. Ковальчук – зав. інформаційно-
бібліографічним відділом
наукової бібліотеки РДГУ;

Н. М. Гуменюк – провідний редактор
наукової бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерний набір:

Ю. М. Оліферчук – провідний бібліотекар
наукової бібліотеки РДГУ.

Формат 60*84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наукова бібліотека РДГУ